

Silk Way-ի ռազմական լոգիստիկայի աշխարհաքաղաքական ենթատեքստը ԱՌՎԱԿ կենտրոնի մեկնաբանությունը, 09.10.2026 թ.¹

Անուրացիա

ԱՌՎԱԿ-ը դիտարկում է Ուրումչի-Ադրբեջան երթուղով ադրբեջանական Silk Way ընկերության բեռնափոխադրումների ակտիվացումը՝ Իսրայելից և Թուրքիայից սպառազինությունների ավանդական մատակարարումների կրճատման համապատկերում: Վերլուծվում են դեպի չինական շուկա Բաքվի վերակողմնորոշման հավանական պատճառները (ներառյալ HQ-9BE ՁՀՀ-ների ձեռքբերումը), գնահատվում է թուրք-իսրայելական հակասությունների գործոնի ազդեցությունը և հետազոտվում այն վարկածը, որ Ադրբեջանը կարող է հանդես գալ ոչ միայն որպես չինական սպառազինության վերջնական ստացող, այլև տարանցիկ լոգիստիկ օղակ՝ ի շահ Անկարայի, որն ԱՄՆ պատժամիջոցների հետևանքով ժամանակակից ՀՕՊ համակարգերի և բարձր տեխնոլոգիաների պակաս ունի:

Բանալի բառեր. ռազմատեխնիկական համագործակցություն, Չինաստան, Ադրբեջան, Թուրքիա, Silk Way, Ուրումչի, HQ-9BE, հակաօդային պաշտպանություն, Մերձավոր Արևելք, Սիրիա, աշխարհաքաղաքականություն, տարածաշրջանային անվտանգություն:

1. Ադրբեջանի ակտիվացման լոգիստիկ չափորոշիչները

Ըստ Flightradar24 առցանց ծառայության տվյալների՝ ադրբեջանական Silk Way ավիաընկերության բեռնատար ինքնաթիռները միայն օգոստոս ամսվա ընթացքում առնվազն 15 չվերթ են իրականացրել դեպի Չինաստան: Հանդիսանալով Ադրբեջանի պաշտպանական գերատեսչության և ուժային մյուս կառույցների հիմնական լոգիստիկ օպերատորը՝ սույն ընկերությունը մասնագիտացված է ռազմական նշանակության բեռների ու սպառազինության տեղափոխման գործում:

Նախկինում Silk Way ընկերության ռազմական բեռնափոխադրումների հիմնական աշխարհագրությունը ընդգրկում էր Թուրքիան և Իսրայելը՝ դեպի Ադրբեջան ուղղությամբ: Թուրքական ուղղությամբ թռիչքներն իրականացվում էին մի քանի օդանավակայանների միջոցով, իսկ Իսրայելում ռազմական արտադրանքի արտահանման և ներմուծման գործողությունների գլխավոր հանգույցը Օվդա ավիաբազան էր:

Հաշվի առնելով Իսրայելի և Թուրքիայի ավանդական ուղղություններում Silk Way-ի ակտիվության վերջին նվազումը՝ դեպի Չինաստան հաճախակի դարձած չվերթները մատնանշում են ադրբեջանական ռազմական պատվերների հավանական վերակողմնորոշումը դեպի չինական շուկա: Այս թռիչքների ռազմական բնույթն անուղղակիորեն հաստատվում է նաև նրանով, որ նույն ժամանակահատվածում արձանագրվել է Ադրբեջանի պաշտպանական գերատեսչության և Գլխավոր շտաբի ղեկավարության արտասահմանյան այցերի համար օգտագործվող կառավարական օդանավի առնվազն մեկ չվերթ դեպի ՉԺՀ և հակառակ ուղղությամբ: Silk Way-ի ինքնաթիռների հիմնական նպատակակետն ու բեռնման հանգույցը Սինցյան-Ույղուրական ինքնավար շրջանի վարչական կենտրոն Ուրումչին է: Այնտեղ «ույղուրական

¹ Նյութի բնօրինակը (ռուս.) հրապարակվել է մեր կայքէջում 08.10.2026 թ.:

անջատողականությամբ» հակազդելու Պեկինի խիստ քաղաքականության պատճառով սահմանված է ուժեղացված անվտանգության և ուղղակի ռազմական կառավարման ռեժիմ: Ըստ առկա տվյալների՝ հենց այս խիստ վերահսկվող տարածքն է Չինաստանի համար ծառայում որպես լավագույն հարթակ՝ հրապարակման ոչ ենթակա զենքի գործարքների իրականացման համար: Բացի այդ, տարածաշրջանն առավելագույնս փակ է օտարերկրյա հետախուզական ծառայությունների համար, ինչն այնտեղից առաքվող ռազմական բեռների նկատմամբ սպառնիչ վերահսկողությունը դարձնում է գրեթե անհնարին:

Առկա տվյալների վերլուծությունը հիմք է տալիս պնդելու, որ նշված չվերթները հիմնականում հետապնդում են ռազմական նպատակներ: Չնայած դրան, ադրբեջանական մեդիադաշտը լիովին շրջանցում է այս թեման: Միջազգային բաց աղբյուրներում տեղեկատվության համանման բացակայությունը լրացուցիչ ընդգծում է Բաքվի և Պեկինի միտումնավոր դիրքորոշումը՝ խստորեն գաղտնի պահել թե՛ *Silk Way*-ի թռիչքների բարձր հաճախականությունը, թե՛ փոխադրվող ռազմական բեռների կոնկրետ բաղադրությունը:

2. Գնումների անվանացանկը

Բաց աղբյուրների համաձայն՝ ՉԺՀ-ից Ադրբեջան ռազմական առաքումների նախկին ծավալներն ու տեսականին բավականին համեստ բնույթ են կրել: Պեկինի հետ Բաքվի ամենանշանակալի գործարքը մինչ օրս հանդիսանում էր *HQ-9BE* տեսակի հեռահար զենիթահրթիռային համալիրների ձեռքբերումը, որոնք առաջին անգամ հանրությանը ցուցադրվեցին 2025 թ. նոյեմբերին ադրբեջանական զորահանդեսի ընթացքում: Սույն համակարգերն ունակ են խոցելու օդային թիրախներ, թևավոր ու բալիստիկ հրթիռներ մինչև 250 կմ հեռավորության և մինչև 50 կմ բարձրության վրա՝ զարգացնելով հրթիռի ավելի քան 4 Մախ արագություն: Ադրբեջանական կողմի պնդմամբ՝ *HQ-9BE*-երի գնումն նպատակ ուներ ամբողջացնելու երկրի էջելոնացված ՀՕՊ համակարգը՝ չինական *ՋՀՀ*-ները համադրելով արդեն իսկ սպառազինության մեջ առկա ռուսական *C-300*, *Եյս-ՄԵ*, *Տօր-Մ2ԿՄ*, ինչպես նաև իսրայելական *Barak MX* համալիրների հետ:

Բացի *HQ-9BE* համակարգերից, երկկողմ պաշտպանական համագործակցության շրջանակում տրամադրվել են նաև ոչ մահաբեր և հատուկ նշանակության միջոցներ, մասնավորապես՝ «մարդասիրական ականազերծման» համար նախատեսված արդիական սարքավորումներ: Հրապարակային տեղեկատվության համաձայն՝ դիտարկվել է նաև չինական նախագծմամբ *JF-17C Thunder (Block III)* բազմամարտավարական ինքնաթիռների գնումը: Այդուհանդերձ, տվյալ գործարքն իրավական և գործնական առումով առնչվում է Պակիստանի հետ ձեռք բերված պայմանավորվածություններին, որտեղ իրականացվում է դրանց հավաքումը, իսկ Պեկինի մասնակցությունը սահմանափակվում է պայմանագրի պաշտոնական հաստատմամբ:

Ադրբեջանի պաշտպանական գերատեսչության կողմից չինական սպառազինության նկատմամբ գործնական հետաքրքրությունն առաջին անգամ նկատվել է դեռևս 2019 թվականին: Այդ շրջանում երկրի ՊՆ և Գլխավոր շտաբի ներկայացուցչությունները դիտարկում էին ՀՕՊ համակարգերի, ռադիոտեղորոշիչ կայանների, ռադիոէլեկտրոնային պայքարի (ՌԷՊ) ու կապի միջոցների, ինչպես նաև հակատանկային և դյուրակիր զենիթահրթիռային համալիրների (ԴՀՀՀ) ձեռքբերման հնարավորությունները: Այդուհանդերձ, բացառությամբ *HQ-9BE* զենիթահրթիռային համալիրների գործարքի, ծրագրված մյուս նախագծերի կենսագործման վերաբերյալ որևէ տեղեկատվություն հետագայում չի հանրայնացվել:

3. Բաքվի վերակողմնորոշման աշխարհաքաղաքական պատճառները

Տեսականորեն չինական սպառազինության նկատմամբ Բաքվի հետաքրքրության վերսկսումը, որի արդյունքը կարող էին լինել Ուրումչիից բեռնափոխադրումները, միանգամայն տրամաբանական է թվում: Մերձավոր Արևելքում և Ուկրաինայում իրադարձությունների շարժընթաց զարգացման պատճառով Ադրբեջանը, հավանաբար, դժվարությունների է առնչվել Եվրոպական երկրներից և Իսրայելից մի շարք սպառազինություններ ներկրելու խնդրում: Եվրոպական ռազմաարդյունաբերական համալիրը ներկայումս կենտրոնացած է Կիևին աջակցելու և ՆԱՏՕ-ին ՌԴ-ի հետ հնարավոր դիմակայությանը նախապատրաստելու վրա: Իր հերթին, Թեյ Ավիվը փաստորեն մարտական գործողություններ է իրականացնում միանգամից 3 ռազմաճակատում (պաղեստինյան, լիբանանյան և իրանական), ինչը վերջին 2 տարիների ընթացքում զինանոցների զգալի պարպման պատճառով դրանց մշտական համալրում է պահանջում: Դաշնակից Թուրքիան նույնպես ի վիճակի չէ ամբողջությամբ ծածկել Ադրբեջանի պահանջները պաշտպանության ոլորտում, հատկապես առաջադեմ տեխնոլոգիաների հատվածում: Ստեղծված պայմաններում Բաքուն ստիպված է անդրադառնալ ՉԺՀ-ից ներկայացված առաջարկներին:

Միաժամանակ, Բաքվի պաշտպանական գնումների վրա էականորեն ազդում է թուրք-իսրայելական հարաբերությունների լարվածության աճը: Բարձր է հավանականությունը, որ ստեղծված իրադրությունում Անկարան հորդորել է Ադրբեջանին հնարավորինս սահմանափակել իսրայելական սպառազինության ձեռքբերումը կամ գոնե փոխարինել դրանք այնպիսի համակարգերով, որոնց համար առկա են այլընտրանքային մատակարարներ: Թուրքիայի և Իսրայելի միջև խորացող քաղաքական-դիվանագիտական ճգնաժամի ֆոնին, որը, փորձագետների գնահատմամբ, կարող է հանգեցնել ուղղակի ռազմական բախման, ռազմատեխնիկական փոխգործակցության խնդիրները ստանում են առանձնահատուկ նշանակություն: Հետևաբար, չի բացառվում, որ Անկարայի հետ ռազմավարական դաշինքի պահպանման ու ամրապնդման նպատակով Բաքուն ստիպված է եղել նպատակաուղղված կերպով կրճատել Թեյ Ավիվի հետ ռազմական համագործակցության ծավալները:

Ադրբեջանը, իր արտաքին քաղաքականության տրամաբանության համատեքստում և տարածաշրջանային իրողությունների հաշվառմամբ, ստիպված է պահպանել սպառազինությունների տեխնոլոգիական վերազինման ընթացքն ու պարբերաբար համալրել սեփական զինանոցները: Մասնավորապես, Իրանի շուրջ լարվածության խորացումը կարող է ինքնաբերաբար ապակայունացնել իրավիճակը Կասպից ծովի ավազանում: Մինչույն ժամանակ, տարածաշրջանային խորացող հակասությունների պատճառով չի բացառվում Թեհրանի և Բաքվի միջև ուղղակի ռազմական բախման հավանականությունը: Բացի այդ, չնայած երկուստեք ցուցադրվող դրական քայլերին, Մոսկվայի և Բաքվի հարաբերությունները շարունակում են բարդ մնալ: Վերջապես, Երևանի հետ խաղաղության պայմանագրի ստորագրման բացակայության պայմաններում Բաքուն շարունակում է ՀՀ-ի նկատմամբ ռազմաքաղաքական ճնշման և սպառնալից հռետորաբանության քաղաքականությունը: Աշխարհաքաղաքական նման բարդ իրադրությունում, սեփական ռազմականացումը մեծացնելու նպատակով, Ադրբեջանը փորձում է գործընկերային վեկտորը ուղղել դեպի Պեկին, որը կարող է դառնալ նախկին մատակարարների արդյունավետ փոխարինողն ու բավարարել երկրի պաշտպանական պահանջմունքները:

Այս բոլոր գործոնների համադրությունը հիմք է տալիս հավանական համարելու այն վարկածը, որ Չինաստանից իրականացվող գաղտնի առաքումներն անմիջականորեն ուղղված են Ադրբեջանի զինված ուժերի կարիքների բավարարմանը:

4. «Թուրքական» վարկած

Թեև ՉԺՀ-ից իրականացվող գաղտնի մատակարարումները կարող են ուղղված լինել Ադրբեջանի զինված ուժերի կարիքների բավարարմանը, առավել հավանական է, որ Բաքուն հանդես է գալիս որպես տարանցիկ օղակ՝ երրորդ երկրի մասնակցությամբ խոշոր պաշտպանական գործարքում: Այդ սպառազինությունների հիմնական ստացողը, թերևս, Թուրքիան է, որի համար սեփական պաշտպանունակության օպերատիվ հզորացումը, հատկապես ՀՕՊ ոլորտում, ներկայումս ունի առաջնահերթ նշանակություն:

Չնայած տեղական ռազմարդյունաբերության գրանցած հաջողություններին՝ Անկարան շարունակում է զգալ բարձր տեխնոլոգիական զինատեսակների էական պակաս, որոնք վճռորոշ են տարածաշրջանում ռազմավարական առավելություն ապահովելու համար: Էական բացթողումներ են արձանագրվում արդիական օդաչուավոր ավիացիայի, ՀՕՊ առաջատար համակարգերի, ՌԷՊ միջոցների և կապի ուղիների ճնշման համալիրների սեզմենտներում:

Այս տեխնիկական պակասուրդն անմիջականորեն բխում է 2017 թ. սեպտեմբերի 12-ի պայմանագրով ՌԴ-ից C-400 «Триумф» զենիթահրթիռային համակարգեր գնելու որոշումից: Նշված քայլի հետևանքով Թուրքիան դուրս մնաց 5-րդ սերնդի F-35 կործանիչների ծրագրից, իսկ 2020 թ. դեկտեմբերին ԱՄՆ-ի կիրառած CAATSA պատժամիջոցների պատճառով արգելափակվեց նաև ամերիկյան սպառազինության լայն տեսականու հասանելիությունը:

5. Թուրքիայի պատժամիջոցների փակուղին

Այնուհետև Անկարան մի քանի անգամ փորձեց հասնել գործող սահմանափակումների չեղարկմանը և բավական մոտ էր այդ նպատակին: Այդուհանդերձ, Իսրայելի ու հրեական լոբբիստական շրջանակների ազդեցության պատճառով Վաշինգտոնը շարունակում է ուժի մեջ պահել պատժամիջոցային ռեժիմը: Ստեղծված իրավիճակում Թուրքիան հայտնվել է որոշակի փակուղում. Միացյալ Նահանգները պարբերաբար վստահեցնում է, թե շուտով կվերացնի արգելքները՝ առանց գործնական քայլեր կատարելու, սակայն միաժամանակ նախազգուշացնում է Չինաստանից կամ Ռուսաստանից այլընտրանքային սպառազինություն ձեռք բերելու դեմ: Մինչդեռ տարածաշրջանում Անկարայի մրցակիցները, մասնավորապես՝ Հունաստանն ու Իսրայելը, հետևողականորեն ընդլայնում ու արդիականացնում են սեփական զինանոցները առաջադեմ պաշտպանական տեխնոլոգիաներով:

Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի հայտարարությունն առ այն, որ թուրքական ռազմարդյունաբերության ոլորտում ներմուծման փոխարինումը հասել է 80%-ի (15.10.2021 թ.), անուղղակիորեն բացահայտեց խորքային համակարգային խնդիրների առկայությունը: Այս ցուցանիշից դուրս են մնում ռազմավարական նշանակության այնպիսի բաղադրիչներ, որոնք տեղական արտադրությունն ի վիճակի չէ ինքնուրույն թողարկել: Խոսքը վերաբերում է 5-րդ սերնդի կործանիչներին (թուրքական KAAN-ի մշակման գործընթացը դեռևս ավարտված չէ և էապես կախված է ամերիկյան մատակարարումներից) ու ՀՕՊ արդիական համակարգերին: Ըստ փորձագիտական գնահատականների՝ հենց այդ 20% մեջ են ամփոփված արդի պատերազմներում ռազմավարական զսպման և ռազմական գերազանցության հասնելու առանցքային տարրերը:

6. Սիրիական գործոնը

Անկարայի դիրքերը թուլանում են բարձր ռազմական տեխնոլոգիաների ոլորտում արձանագրվող հետընթացի պատճառով, ինչը խաթարում է տարածաշրջանային ուժերի հավասարակշռությունը: Կործանիչների հավաքակալայնի բարոյական ծերացումը և ՀՕՊ ինքնավար էշելոնավորված համակարգի ձևավորման համար ռեսուրսների պակասը Թուրքիային զրկում են օդային գերիշխանությունից: Առկա հեռահար համալիրները ինտեգրված են ՆԱՏՕ-ի համակարգին, ինչը սահմանափակում է Անկարայի գործողությունների ազատությունը Մերձավոր Արևելքում: Միևնույն ժամանակ, Սիրիայի և Հյուսիսային Կիպրոսի օդային տարածքի պաշտպանությունը դուրս է մնում ՆԱՏՕ-ի հավաքական զսպման համակարգից: Չնայած դրան, Անկարան պարտավորվել է ապահովել Դամասկոսի երկնքի անվտանգությունը, որտեղ հաստատվել է իր նկատմամբ բարեհաճ վարչախումբը՝ Ահմեդ աշ-Շարաայի (Աբու Մուհամմադ ալ-Ջուլանի) գլխավորությամբ: Քանի որ Հյուսիսատլանտյան դաշինքի ռեսուրսների օգտագործումն

այս տարածքների պաշտպանության համար իրավական հիմքեր չունի, Թուրքիան ստիպված է այլընտրանքային ուղիներ փնտրել՝ տեղակայված սեփական զորամիավորումների և դաշնակից կառույցների անվտանգությունն ապահովելու համար:

Ըստ իսրայելական աղբյուրների՝ Սիրիայում էշելոնացված ՀՕՊ համակարգ ձևավորելու Թուրքիայի ջանքերը բախվում են լուրջ խոչընդոտների՝ սեփական ռազմատեխնոլոգիական բազայի սահմանափակ լինելու և Վաշինգտոնի կոշտ հակազդեցության պատճառով: Անկարան փորձում էր ԱՄՆ-ի հետ համաձայնեցնել ռուսական C-400 «*Трумпф*» համալիրների փոխանցումը Աշ-Շարաայի կառավարությանը: Այս քայլով թուրքական կողմը ձգտում էր լուծել երկու առանցքային խնդիր. նախ՝ զենիթահրթիռային համակարգերը դե-յուրե հանձնել Դամասկոսին, սակայն դե-ֆակտո պահպանել դրանց նկատմամբ վերահսկողությունը Սիրիայի օդային տարածքում օպերատիվ գերիշխանություն ապահովելու համար, և երկրորդ՝ վերացնել CAATSA օրենքով ամերիկյան պատժամիջոցների կիրառման հիմնական պատրվակը:

Այդուհանդերձ, ԱՄՆ-ի դիրքորոշումը մնաց անհողողող. Սպիտակ տունն արգելափակեց առաջարկված ծրագիրը՝ հստակ ընդգծելով, որ դրա իրագործումը վերջնականապես է փակելու Թուրքիայի վերադարձը F-35 կործանիչների ծրագիր և բացառելու է ռազմատեխնիկական գործընկերության լիարժեք վերականգնումը:

Այնուամենայնիվ, 2025 թ. սկզբից ի վեր Անկարան ջանքեր է գործադրել Սիրիայի հակաօդային պաշտպանությունը սեփական ռազմարդյունաբերության արտադրության կարճ և միջին հեռահարության *Hisar* ՀՕՊ համալիրներով համալրելու ուղղությամբ: Սակայն անգամ սահմանափակ հեռահարության թիրախների խոցման և հետևման այս համակարգերի տեղակայումն Իսրայելում դիտարկվել է որպես Սիրիայի օդային տարածքի ստատուս քվոյի խախտում:

Ի պատասխան Սիրիայի «T-4» և Պալմիրա ավիաբազաներում կործանիչներ, ՌՏԿ-ներ, ԱԹՍ-ներ ու *Hisar* ԶՀՀ-ներ տեղակայելու Անկարայի ծրագրերին՝ Իսրայելի ՌՕՈւ-ն 2025 թ. մարտին և ապրիլին հարվածներ հասցրեց այդ օբյեկտներին: Սրացումը շարունակվեց նույն թվականի սեպտեմբերի 9-ի գիշերը, երբ իսրայելական ավիացիան Հոմս նահանգում ոչնչացրեց Թուրքիայից ներկրված ռադիոտեղորոշիչ սարքավորումների ու *Hisar* համալիրների բեռնարկերը: Հաջորդ խոշոր գործողությունն իրականացվեց 2026 թ. օգոստոսին. ՑԱԽԱԼ-ը զանգվածային հարված հասցրեց Աբու էդ Դուհուր ավիաբազայի պահեստներին ու ենթակառուցվածքներին՝ դա հիմնավորելով Դամասկոսի կողմից ստատուս քվոյի խախտմամբ և թուրքական ՀՕՊ միջոցների տեղակայմանը աջակցելով:

Անկախ Իսրայելի դիմադրությունից՝ Թուրքիան հաստատակամորեն շարունակում է Սիրիայում սեփական ռադարային համակարգերն ու ԶՀՀ-ները տեղակայելու գործընթացը: Այնուամենայնիվ, նույնիսկ այս ծրագրերի ամբողջական կենսագործման պարագայում, թուրք-սիրիական միացյալ կարողությունները բավարար չեն լինի սիրիական օդային

տիրույթում ռազմավարական լիակատար վերահսկողություն հաստատելու համար: Նրանց առկա զինանոցը չի ապահովում անտեսանելի (Stealth) ինքնաթիռների, ինչպես նաև բալիստիկ ու հիպերձայնային հրթիռների արդյունավետ հայտնաբերումն ու որսումը:

Անկարայի զինանոցում օդային սպառնալիքների հայտնաբերման, ազդարարման ու ոչնչացման արդիական բարձրտեխնոլոգիական միջոցների սահմանափակության, ինչպես նաև Վաշինգտոնի հետ ռազմատեխնիկական ոլորտում առկա քաղաքական խոչընդոտների պայմաններում, առավել հավանական է դառնում Չինաստանից դեպի Ադրբեջան ռազմական բեռների տեղափոխումը՝ ի շահ թուրքական կողմի: Ըստ ամենայնի, խոսքը *HQ-9BE* հեռահար ռազմավարական ՋՀՀ համալիրների (կամ դրանց արտահանման *FD-200B* տարբերակի) մասին է, որոնք արդեն իսկ ներառված են Ադրբեջանի ՋՈւ սպառազինության մեջ և հաջողությամբ փորձարկվել են զորավարությունների ընթացքում: Նշված համակարգերի ներգրավումն Անկարային հնարավորություն է տալիս լրացնել Սիրիայի տարածքում բազմաշերտ հակաօդային պաշտպանության ձևավորման առանցքային բացթողումը: Սա անհրաժեշտ է սեփական ռազմավարական հենակետի ամրապնդման, տարածաշրջանային գլխավոր մրցակից Իսրայելի արդյունավետ զսպման, ինչպես նաև Մերձավոր Արևելքում սեփական ազդեցության համակարգված տարածման համար:

7. Անկարայի հետ Բաքվի նոր պայմանագրերը

Թուրք-չինական հարաբերություններում Բաքվի միջնորդական առանցքային դերը հաստատվում է Ադրբեջանի և Թուրքիայի միջև ռազմատեխնիկական փոխգործակցության ծավալումն ընդլայնմամբ: Սեպտեմբերի սկզբին Բաքվում կայացած ADEX ցուցահանդեսի շրջանակներում կողմերը կնքեցին ավելի քան \$500 մլն պայմանագրերի փաթեթ: Թուրքիայի պաշտպանական արդյունաբերության վարչության ղեկավար Հալուք Գերգյունի փոխանցմամբ՝ համաձայնագրերով նախատեսվում է սպառազինության լայն տեսականու մատակարարում, այդ թվում՝ *Hürkuş* թեթև գրոհային ինքնաթիռներ, *ALP-100* ռադիոտեղորոշիչ կայաններ, *Mizrak* կամիկաձե ԱԹՍ-ներ, *Antidot* ՌԷՊ համակարգեր և *Barbaros* առափնյա բազավորման հականավային հրթիռային համալիրներ: Բացի այդ, համագործակցությունը նախատեսում է Ադրբեջանում զինամթերքի արտադրության թուրքական գործարանի հիմնում:

Չի բացառվում, որ հիշյալ պայմանագրերը ձևական-իրավական հիմք են ապահովում դեպի Թուրքիա չինական ռազմական մատակարարումների «օրինականացման» համար: Ձևակերպելով սպառազինության գնումները Պեկինից իբրև սեփական պաշտպանական կարիքներ՝ Բաքուն հետագայում դրանք փոխանցում է Անկարային՝ թուրքական ռազմարդյունաբերական արտադրանքի ձեռքբերման արտոնյալ պայմանների դիմաց: Նման փոխշահավետ մեխանիզմը տեսականորեն հնարավորություն է տալիս Անկարային շրջանցել Պեկինի հետ ուղղակի ռազմատեխնիկական գործարքների վերաբերյալ ԱՄՆ-ի և ՆԱՏՕ-ի դաշնակիցների սահմանափակումներն ու պահանջները:

ՆԱՏՕ-ի առջև ստանձնած պարտավորությունները, Վաշինգտոնի հետ հարաբերությունների լարվածությունը, ինչպես նաև ռուսական C-400 «Триумф» ՋՀՀ-ների գնման հետևանքով առաջացած բարդությունները ստիպում են Անկարային խուսափել Պեկինի հետ ռազմատեխնիկական բնույթի ուղղակի և հրապարակային համաձայնագրեր կնքելուց: Համանման սահմանափակումները վերաբերում են նաև այն սպառազինություններին, որոնք նախատեսված են Թուրքիայի տարածքից դուրս կիրառման համար (օրինակ՝ Սիրիայում, Հյուսիսային Կիպրոսում կամ Սոմալիում), որտեղ թուրքական ռազմական ներկայությունը գտնվում է ԱՄՆ-ի ու Իսրայելի մշտական վերահսկողության տակ: Այդ իսկ պատճառով, չինական պաշտպանական համակարգերը գաղտնի ձեռք բերելու նպատակով թուրքական կողմն ապավինում է Ադրբեջանի միջնորդությամբ իրականացվող բազմաստիճան մեխանիզմներին:

Առկա փաստերի համադրման և բաց աղբյուրների վերլուծության վրա հիմնված սույն եզրահանգումը կրում է վարկածային բնույթ: Այդուհանդերձ, առաջադրված տրամաբանական մոդելն աչքի է ընկնում բարձր հիմնավորվածությամբ ու համոզականությամբ: